

Raqamli iqtisodiyot sharoitida loyiha boshqaruvining zamonaviy yondashuvlari qo'llash imkoniyatlari

Xamitov Mirxaydarv Miraskarovich

*Bank Moliya akademiyasi,
loyiha boshqaruvi yo'nalishi,
magistratura bosqichi , 1 kurs tinglovchisi*

mirhaydar@gmail.com

Xamitova Nargiza Akmal qizi

*Bank Moliya akademiyasi,
loyiha boshqaruvi yo'nalishi,
magistratura bosqichi , 1 kurs tinglovchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada, Raqamli iqtisodiyot sharoitida loyiha boshqaruvining zamonaviy yondashuvlari qo'llash imkoniyatlari va uning afzalliklari keng yoritilgan.

yoritilgan.

Kalit so'zlar: Investitsiya, biznes, sun'iy ong investor, robototexnika, raqamli iqtisodiyot, raqamli platforma.

Annotation: In this article, the possibilities of applying modern approaches to project management in the context of the digital economy and its advantages are widely covered.

Key words: Investment, business, artificial mind investor, robotics, digital economy, digital platform.

KIRISH.

So'nggi yillarda biznes va ijtimoiy soha faoliyatida rivojlanishning yangi to'lqini raqamli texnologiyalarning yangi avlodi, ya'ni sun'iy ong, robototexnika, simsiz aloqa texnologiyalari yordamida ro'y bermoqda. Yangi texnologiyalar Barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirishga katta hissa qo'shishi

mumkin, ammo biz kutilgan ijobiy natijalarni ololmasligimiz mumkin. Agar biz raqamli texnologiyalarning to‘liq ijtimoiy va iqtisodiy potensialiga erishmoqchi bo‘lsak, kutilmagan oqibatlarga yo‘l qo‘ymagan holda davlatlar o‘rtasidagi hamkorlikni zudlik bilan rivojlantirish zarur. Mamlakatimizda ham ushbu sohani rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratila boshlandi. Davlatimiz rahbari Sh.Mirziyoev 2018-yil 28-dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasida 2030-yilgacha “Raqamli O‘zbekiston – 2030” dasturini amalga oshirishni taklif etdi.¹

Shuni ta’kidlash kerakki, raqamli iqtisodiyot o‘zaro bog‘liq bo‘lgan ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarining zanjiridan iborat bo‘lib, uning ajralmas elementi zanjirlararo (insonlararo, mashinalararo, bulutlar orqali, data markazlararo) raqamli texnologiyalar yordamida amalga oshiriladigan ma’lumot almashinishdir.

Raqamli iqtisodiyot - bu xo‘jalik faoliyatini yuritish bo‘lib, bunda ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatishdagi asosiy omil raqamlar ko‘rinshidagi ma’lumotlar bo‘lib, katta hajmdagi axborotlarni qayta ishlash va shu qayta ishlash natijasini tahlil qilish yordamida har xil turdagi ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish, texnologiyalar, qurilmalar, saqlash, mahsulotlarni yetkazib berishda oldingi tizimdan samaraliroq yechimlar tatbiq qilishdir. Boshqacha qilib aytgancha, raqamli iqtisodiyot bu onlayn xizmatlar ko‘rsatish, elektron to‘lovlar amalga oshirish, internet savdo, kraudfanding va boshqa turdagi sohalarni raqamli kompyuter texnologiyalarini rivojlanishi bilan bog‘langan faoliyatdir.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida loyiha boshqaruvining zamonaviy yondashuvlari qo‘llash imkoniyatlari juda kengdir. Bu yondashuvlar quyidagi ko‘rsatkichlarga asoslangan bo‘lishi mumkin:

1. Ma'lumotlar tahlili: Raqamli ma'lumotlar loyihasi o‘z ichiga bir nechta ma'lumot manbalari, shuningdek, foydalanish uchun kerakli ma'lumotlarni saqlab turadi. Bu ma'lumotlardan tahlil olib, qaror qabul qilishga yordam beradi.

¹ "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020-yildagi PF-6079-son Farmoni.

2. Avtomatlashtirish: Raqamli iqtisodiyotda avtomatlashtirishning muhim ahamiyati bor. Bu avtomatik jarayonlarning faollashtirilishi va boshqarilishi orqali ish olib borishni tezlashtiradi va xato riskini kamaytiradi.

3. Yagona platformalar: Raqamli iqtisodiyot loyihalari uchun yagona platformalar yaratish imkoniyati mavjud. Bu platformalar foydalanuvchilar bilan aloqani osonlashtiradi va ko'rsatkichlar bo'yicha tahlillarni amalga oshirishga yordam beradi.

4. Internet of Things (IoT): IoT texnologiyalari yordamida mahsulotlar va xizmatlar internet orqali bir-birlariga ulanadigan "pintervil" tarmoqlarini rivojlantirish imkoniyati mavjud.

5. Yer joylashuvi ma'lumoti: Raqamli iqtisodiyot loyihalari yer joylashuvi ma'lumoti ustida ham ishlay oladi, bu esa mahsulotlarni yetkazib berish, xizmatlarni taqdim etish va marketing jarayonlarini rivojlantirishda yordam beradi.

Bu muhim imkoniyatlardan foydalanib, raqamli iqtisodiyot sharoitida loyihalar boshqaruvini sifatliroq va samarali tarzda amalga oshirishingiz mumkin.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida loyiha boshqaruvining zamonaviy yondashuvlarini qo'llash quyidagi imkoniyatlarni yaratadi.²

1. Loyiha ma'lumotlarini markazlashtirish va integratsiyalash:

- Raqamli platformalar loyiha ma'lumotlarini markazlashtirish orqali barcha ishtirokchilarga tezkor va samarali kirish imkonini beradi.

- Ma'lumotlarni integratsiya qilish loyihani rejalashtirish, monitoring va nazorat qilish jarayonlarini takomillashtiradi.

2. Loyihaning shaffofligini oshirish:

- Raqamli loyiha boshqaruvi tizimlarida loyihaning barcha bosqichlari va holatlarini kuzatish imkoni mavjud.

- Barcha ishtirokchilar o'rtasida loyiha ma'lumotlarini tezkor almashinuvi ta'minlanadi.

3. Loyihani avtomatlashtirish:

² Gulyamov, S.S. va b. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. -T.: Iqtisod-Moliya. 396 b.

- Raqamli vositalar loyihaing takrorlanuvchi jarayonlarini avtomatlashtirish orqali samaradorlikni oshiradi.

- Loyihani rejalash-tirish, vazifalarni taqsimlash, monitoring va hisobotlarni tayyorlash kabi jarayonlar avtomatlashtiriladi.

4. Loyiha holati haqidagi tezkor ma'lumotlarni olish:

- Raqamli platformalar loyiha holati, rivojlanishi va muammolarini tezkor aniqlash imkonini beradi.

- Bu esa loyihani o'z vaqtida boshqarish va qaror qabul qilish jarayonlarini yaxshilaydi.

5. Hamkorlik va hamjihatlilikning yaxshilanishi:

- Raqamli vositalar loyiha ishtirokchilari o'rtasida samarali hamkorlik va aloqani ta'minlaydi.

- Loyihaing barcha bosqichlarida fikr-mulohazalar almashish va birgalikda qarorlar qabul qilish mumkin.

6. Loyiha xavflarini boshqarish:

- Raqamli platformalar loyiha xavflarini aniqlash, baholash va oldini olish jarayonlarini optimallashtiradi.

- Xavflarni real vaqtda kuzatish va boshqarish imkonini beradi.

*Loyiha boshqaruvida raqamli yondashuvlarni qo'llashning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:*³

1. Samaradorlikning oshishi:

- Raqamli vositalar loyiha jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlarni markazlashtirish va integratsiyalash orqali samaradorlikni oshiradi.

- Ish jarayonlari tezlashadi, xatoliklar kamayadi va resurslardan unumli foydalanish ta'minlanadi.

2. Shaffoflik va hisobotlarning yaxshilanishi:

³ Kurpayanidi, K., Ilyosov, A. (2020) Problems of the use of digital technologies in industry in the context of increasing the export potential of the country// ISJI Theoretical & Applied Science. p. 113-117.

- Raqamli platformalar loyihaning barcha holatlari, rivojlanishi va natijalari haqida shaffof ma'lumotlar taqdim etadi.

- Loyiha holatini kuzatish va tahlil qilish, o'z vaqtida hisobotlar tayyorlash imkoniyati yaratiladi.

3. Hamkorlik va aloqalarning yaxshilanishi:

- Raqamli loyiha boshqaruv tizimlarida loyiha ishtirokchilari o'rtasida samarali hamkorlik va aloqa imkoniyatlari mavjud.

- Fikr-mulohazalar almashish, qarorlar qabul qilish va ma'lumotlarni tezkor ulashish mumkin.

4. Xavflarni boshqarish:

- Raqamli vositalar loyiha xavflarini aniqlash, baholash va oldini olish jarayonlarini yaxshilaydi.

- Xavflarni real vaqtda kuzatish va tezkor javob choralarini ko'rish imkonini beradi.

5. Moslashuvchanlik va tezkorlik:

- Raqamli loyiha boshqaruv tizimlarida o'zgarishlar va yangilanishlarni tezkor amalga oshirish imkoni mavjud.

- Loyihaning dolzarb ehtiyojlari va talablariga moslashish qobiliyati yaxshilanadi.

Loyiha boshqaruvida eng ko'p qo'llaniluvchi raqamli vositalar quyidagilardir:⁴

1. Loyiha boshqaruv platformalari (mesela, Microsoft Project, Jira, Trello):

- Afzalliklari:

- Loyihani rejalashtirish, monitoring va nazorat qilish imkonini beradi.

- Vazifalar, resurslar va xarajatlarni boshqarish uchun yagona platforma taqdim etadi.

⁴ Abdullayev, A. M., & Kurpayanidi, K. I. (2020) Analysis of industrial enterprise management systems: essence, methodology and problems. Journal of Critical Reviews, 7 (14), 1254-1260. <https://dx.doi.org/10.17605/OSF.IO/E6JFS>

- Loyiha ishtirokchilari o'rtasida samarali hamkorlikni ta'minlaydi.

2. Vaqtni boshqarish vositalari (mesela, Asana, Todoist, Pomodoro):

- Afzalliklari:

- Ishlarni va vaqtni samarali taqsimlash imkonini beradi.

- Xatoliklar va sekinlik-lar kamayadi, samaradorlik oshadi.

- Loyiha a'zolari o'rtasida vazifalarni tezkor taqsimlash va kuzatish mumkin.

3. Loyiha kommunikatsiya vositalari (mesela, Slack, Microsoft Teams, Zoom):

- Afzalliklari:

- Loyiha ishtirokchilari o'rtasida tezkor va samarali aloqani ta'minlaydi.

- Loyihaga oid muhim ma'lumotlar va hujjatlarni ulashish imkoniyati mavjud.

- Videokonferentsiya va onlayn uchrashuvlar orqali hamkorlik yaxshilanadi.

4. Loyiha tahlil vositalari (mesela, Power BI, Tableau, Google Analytics):

- Afzalliklari:

- Loyiha ma'lumotlarini vizual tahlil qilish va hisobotlarni tayyorlash imkonini beradi.

- Loyihaning samaradorligi, holati va xavflarini baholash uchun tahliliy ma'lumotlar taqdim etadi.

- Qarorlar qabul qilish jarayonini yaxshilaydi.

5. Loyiha hujjatlashtirish vositalari (mesela, Google Docs, Microsoft Office 365):

- Afzalliklari:

- Loyihaga oid hujjatlarni markazlashtirib, barcha ishtirokchilar uchun tezkor kirish imkonini beradi.⁵

⁵ "The Fintech Revolution: Transforming the Financial Services Industry" (2023) ISJI Theoretical & Applied Science. p. 109-115.

- Hujjatlarning versiyalarini boshqarish va o'zgarishlarni kuzatib borish mumkin.

- Hujjatlarni hamkorlikda tahrirlashtirish imkoniyati mavjud.

Ushbu raqamli vositalardan foydalanish loyiha boshqaruvida samaradorlik, shaffoflik, moslashuvchanlik va hamkorlikni ta'minlaydi.

Foydlangan adabiyotlar:

1. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020-yildagi PF-6079-son Farmoni.
2. Gulyamov, S.S. va b. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. -T.: Iqtisod-Moliya. 396 b.
3. Kurpayanidi, K., Ilyosov, A. (2020) Problems of the use of digital technologies in industry in the context of increasing the export potential of the country// ISJI Theoretical & Applied Science. p. 113-117.
4. Abdullayev, A. M., & Kurpayanidi, K. I. (2020) Analysis of industrial enterprise management systems: essence, methodology and problems. Journal of Critical Reviews, 7 (14), 1254-1260. <https://dx.doi.org/10.17605/OSF.IO/E6JFS>
5. "The Fintech Revolution: Transforming the Financial Services Industry" (2023) ISJI Theoretical & Applied Science. p. 109-115.